

SŁOWO WSTĘPNE

Jesienią 2007 roku Pani Profesor Ewa Komorowska świętowała swoje pięćdziesiąte urodziny i jednocześnie obchodziła jubileusz dwudziestopięciolecia pracy naukowej. Pragniemy oddać w Jej ręce niniejszą Księgę Jubileuszową życząc wszystkiego co najlepsze, satysfakcji z pracy naukowej, wielu sukcesów zawodowych, radości w życiu i nieprzemijającego uśmiechu.

Prezentowany tom *W kręgu słowa* skupia artykuły niejednorodnie tematycznie. Autorzy tekstów to naukowcy związani z Jubilatką pracą naukową, dydaktyczną oraz wspólnymi zainteresowaniami badawczymi. Książka ta jest wyrazem głębokiego uznania i zarazem podziękowania za serdeczną i owocną współpracę.

Ewa Komorowska, z domu Śmieszkiewicz, od lat mieszka w Szczecinie, ale najsilniej związana jest ze „swoim” Krakowem – tu się urodziła, chodziła do szkoły, studiowała i rozpoczęła drogę naukową, obroniła doktorat i habilitację. Do Krakowa wraca zawsze i wszystkich zaraża miłością do tego miasta – choćby dlatego Jej wszystkie dotychczasowe doktorantki broniły swoich dysertacji na Uniwersytecie Jagiellońskim. Urodziła się 29 października 1957 roku. Po ukończeniu Szkoły Podstawowej nr 10 i Liceum Ogólnokształcące nr 8 im. St. Wyspiańskiego w Krakowie, w 1976 r. podjęła studia na Uniwersytecie Jagiellońskim na kierunku Filologia Rosyjska.

Pierwszy nurt zainteresowań naukowych Jubilatki koncentrował się wokół zagadnień dialektologicznych, a szczególnie gwary łemkowskiej. Efektem pracy nad tym zagadnieniem stał między innymi, przygotowany pod kierunkiem prof. Wiesława Witkowskiego, wygłoszony na konferencji, a potem opublikowany, referat pt.: *Napisy na kapliczkach i nagrobkach łemkowskich*.

Drugim punktem zainteresowań lingwistycznych Profesor Ewy Komorowskiej stała się frazeologia. Tematyce frazeologicznej poświęciła swą pracę magisterską pt.: *Структура и семантика наречных фразеологических оборотов* napisaną pod kierunkiem dr Bożeny Zinkiewicz-Tomanek. Ukończyła studia w 1980 roku, otrzymując dyplom z wyróżnieniem. W latach 1980-1984 była słuchaczką Studiów Doktoranckich otwartych przy Instytutach Filologii Słowiańskiej i Rosyjskiej. Uczestnictwo w zajęciach prowadzonych w Instytucie Filologii Słowiańskiej UJ pozwoliło Jubilatce na poszerzenie spojrzenia na lingwistykę o zagadnienia ogólnosłowiańskie. Inspirujące wykłady z zakresu derywacji i osobowość prof. Marii Honowskiej związały Profesor Komorowską na stałe z Instytutem.

W 1989 roku Ewa Komorowska otrzymała stopień naukowy doktora nauk humanistycznych na podstawie rozprawy doktorskiej pt. *Analiza semantyczna przysłówka 'sovsem' na tle innych przysłówek 'pełności cechy' (na materiale języka rosyjskiego)* napisanej pod kierunkiem prof. zw. dr hab. Marii Honowskiej. Przedmiotem obserwacji zawartych w pracy były zagadnienia przeciwstawności cech, a w szczególności stopniowalności i binarności.

W latach osiemdziesiątych wkroczyła Profesor Komorowska w problematykę pragmalingwistyczną. Pragmalingwistyka fascynowała ją zawsze. Brała udział w spotkaniach Zespołu Pragmalingwistycznego odbywających się na Uniwersytecie Jagiellońskim w latach 1980-1984. Ten nowy kierunek będący

naukowym i metodologicznym narzędziem, pozwalającym w kontekście porównania języków i kultur zbadać oraz opisać fenomen funkcjonowania komunikacji, współdziałania ze sobą środków językowych i pozajęzykowych, jest w Jej badaniach obecny do dziś. W ujęciu pragmatycznym podejmuje próbę opisu zagadnienia prawdy i fałszu, pokazując warianty manipulacji językowej sprzyjające ukrywaniu prawdy. Zagadnienie to przedstawia w różnych typach działań językowych, zarówno jawnych, jak i ukrytych. Pragmalingwistyka szczególnie zainteresowała ją pod kątem funkcji pragmatycznych w sensie teoretycznym, a przede wszystkim praktycznym. Starła się pokazać, w jakim stopniu wyróżnienie danych funkcji i ich zastosowanie ułatwia odczytanie poszczególnych działań językowych, w tym takich ich aspektów jak: intencjonalność wypowiedzi, strategia mówienia itd. Szczególnie interesowały ją funkcje dotychczas nie odnotowane w literaturze lingwistycznej, a pokazujące różnorodne sposoby zachowań językowych w sytuacjach dyskursywnych takie, jak: funkcja „wykrętu językowego”, „uniku”, „kontrpropozycji”, „kontrargumentacji”, „zawieszenia”, „asekuracji” itd. Możliwości opisu materiału językowego przy pomocy tych funkcji pokazała, między innymi, w artykule opublikowanym w wydawnictwie Uniwersytetu w Rostoku: „*Прагматические средства описания языка*” (*Text als Gegenstand der Forschung und der Lehre*) oraz w czasopiśmie "Polonica: "Uczucie miłości w interpretacji pragmalingwistycznej» itd. Komunikacji językowej ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień presupozycji i implikatur konwersacyjnych poświęciła kilka referatów konferencyjnych i artykułów, opublikowanych w Polsce, Niemczech i Szwecji. Natomiast na problematykę operatorów pragmatycznych zwróciła uwagę w artykułach, wydanych we wspólnych polsko-niemieckich publikacjach.

W 1984 roku Profesor Ewa Komorowska przeniósła się do Szczecina, gdzie razem z mężem Markiem Komorowskim, oraz dziećmi, Joanną, urodzoną w 1991 r. i Krzysztofem, urodzonym w 1994 r., mieszka do dziś. W tym samym roku rozpoczęła pracę w Instytucie Filologii Rosyjskiej Uniwersytetu Szczecińskiego, początkowo jako starszy asystent, a od 1989 roku - adiunkt w Instytucie Filologii Słowiańskiej. Prowadziła zajęcia dydaktyczne i seminaria ze wszystkich podstawowych dyscyplin w językoznawstwie, takich jak: fonetyka, leksykologia, morfologia, składnia, historia języków słowiańskich, głosiła wykłady na wielu uniwersytetach w kraju i za granicą (m.in. w Niemczech i we Francji). W tym czasie jej zainteresowania badawcze skupiły się wokół parentezy we współczesnym polskim i rosyjskim języku mówionym. Rozpoczęła badania rosyjskiego prisojedinienija. Równoległe ze studiami nad zjawiskiem prisojedinienija w języku rosyjskim i parentezą podejmowała próby szczegółowych semantycznych interpretacji poszczególnych leksemów nieodmiennych takich jak np. *zreszta, notabene, bodaj, byle, впрочем, кстати, то есть, а именно itp.* Analizę leksemów prowadziła w ujęciu konfrontatywnym, nie stroniąc od porównań ich kontekstualnego występowania w językach słowiańskich. W publikacjach pokazuje funkcjonowanie postpozycyjnych wyrażen parentetycznych, które mają swoje leksykalne wykładniki, jak i takich, które ich nie mają. (np. „*Dorzucenie*” jako jeden z wykładników aktu mowy prośby”). Najszerzej na temat parentezy i jej leksykalnych wykładników wypowiada się w rozprawie habilitacyjnej pt. „*Leksykalno-semantyczne wykładniki parentezy postpozycyjnej w języku polskim i rosyjskim*”. Monografia ma charakter studium kontrastywnego polsko-rosyjskiego w zakresie

funkcjonowania wyrażen parentetycznych. Przedmiotem analizy jest parenteza występująca w postpozycji po tzw. myślowej pauzie, wyrażonej na piśmie przy pomocy interpunkcji, a w wymowie poprzez chwilowe wstrzymanie wypowiedzi i odpowiednią intonację. Interesują ją postpozycyjne wyrażenia parentetyczne wprowadzane przez leksykalne wykładniki. Analiza leksemowych wykładników parentezy prowadzona jest stopniowo: począwszy od logicznych interpretacji leksemów, poprzez semantyczno-syntaktyczne, aż do określania pragmatycznych uwarunkowań ich użycia. Porównanie polskich wykładników parentetycznych z rosyjskimi pozwala określić ich typologię semantyczną oraz przypisać leksykalne wykładniki do takich pól semantycznych, jak: 'restrykcji', 'uogólnień', 'intensywności', 'dowolności wyboru', 'dodawania' itp. Mogą one pełnić również różne funkcje pragmatyczne typu 'asekuracji', 'zaskoczenia', 'uniku', 'wykrętu językowego' itp., kontekstualnie wyrażać illokucję prośby, propozycji, nakazu itd. Materiał językowy został zebrany i opracowany przy pomocy metod komputerowych, co pozwoliło na zgromadzenie dużej liczby tekstów z wykładnikami parentetycznymi. Przeprowadzone badania leksykalnych wykładników postpozycyjnych wyrażen parentetycznych uzyskały w pracy drobiazgowo podsumowania ilościowe, w tym strukturalne, które pozwoliły zhierarchizować je zarówno pod względem frekwencji, jak i typologii tekstowej.

Jest opiekunem wielu prac magisterskich i doktoranckich. Od 1990 roku prowadzi równoległe zajęcia specjalizacyjne w Instytucie Filologii Polskiej Uniwersytetu Szczecińskiego.

W roku akademickim 1997/98 odbyła staż naukowy w Instytucie Sławistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego pod opieką naukową prof. zw. dr hab. Marii Honowskiej i prof. dr hab. Haliny Mieczkowskiej. W roku akademickim 1998/99 przebywała na stypendium DAAD w Instytucie Sławistyki Uniwersytetu w Rostoku, gdzie prowadziła zajęcia z językoznawstwa słowiańskiego.

W maju 2002 roku Senat Uniwersytetu Szczecińskiego powołał Ewę Komorowską na stanowisko profesora US. Jednocześnie od 2000 roku jest kierownikiem Zakładu Języków Słowiańskich Instytutu Filologii Słowiańskiej US, a w latach 2002-2007 roku pełniła funkcję Prodziekana ds. Studiów Dziennych na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Szczecińskiego.

W 2008 roku zakończyła pracę nad kolejną książką *Pragmatyka dyrektywnych aktów mowy w języku niemieckim, polskim i rosyjskim*. Książka ta jest wynikiem współpracy naukowej niemiecko-polsko-rosyjskiej na podstawie indywidualnej umowy z prof. dr hab. Urszulą Kantorczyk z Instytutu Sławistyki Uniwersytetu w Rostoku i dr Marią Gienadiewną Bezjajewą z Uniwersytetu im. Łomonosowa w Moskwie. Przedstawia w ujęciu pragmatycznym dyrektywne akty mowy na tle trzech języków i kultur. Książka wkrótce zostanie oddana do rąk czytelników.

Należy nadmienić, że Pani Profesor prowadzi prace badawcze wraz z naukowcami uniwersytetów zagranicznych w ramach umów międzynarodowych Instytutu Filologii Słowiańskiej Uniwersytetu Szczecińskiego z uniwersytetami niemieckimi – Uniwersytetem w Rostocku i Greifswaldzie oraz Uniwersytetem w Bordeaux 3 we Francji. Nawiązała trwałe kontakty nie tylko ze sławistami niemieckimi i francuskimi ale także rosyjskimi, ukraińskimi, białoruskimi, litewskimi, czeskimi, włoskimi, chorwackimi i ostatnio hiszpańskimi (umowa o współpracy z Uniwersytetem w Granadzie). Efektem współpracy sławistów

z całej Europy są organizowane corocznie Międzynarodowe Konferencje Młodych Słowistów pt.: *Świat Słowian w języku i kulturze* skupiające już setki uczestników! Równoległe z działalnością naukową wiele wysiłku Pani Profesor wkłada w dydaktykę uniwersytecką tak w kraju, jak i poza jego granicami. Jest silnie zaangażowana w życie studenckie – pełni od lat funkcję opiekuna Koła Naukowego Słowistów działającego przy Instytucie Filologii Słowiańskiej US.

Profesor Ewa Komorowska ma w swoim dorobku blisko dwieście publikacji, w tym liczne monografie książkowe, redakcje i artykuły. Zaraża swoją pasją studentów, spośród których wielu już stało się młodymi naukowcami-językoznawcami. Ma wpływ na poglądy innych, jest dla nas niekwestionowanym autorytetem.

Bogaty dorobek naukowy i dydaktyczny, zaangażowanie w sprawy studentów i uczelni, troska o rozwój naukowy, czyni z Jubilatki godnego szacunku naukowca. Dla nas, tych którzy ją od lat znamy i z nią pracujemy, jest przede wszystkim człowiekiem o szerokich horyzontach myślowych i wielkim sercu.

Jeszcze raz serdecznie gratulujemy Szanownej Jubilatce – jesteś dla nas Ewo nie tylko wspaniałą lingwistką, ale przede wszystkim życzliwym i pełnym humoru człowiekiem. Pozostań taką na zawsze!

Szczecin, 10 października 2008 roku

Żaneta Kozicka-Borysowska